

การสร้างกลไกสิ่งแวดล้อม

รองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของจังหวัดกำแพงเพชร

โดย ศาสตราจารย์ ดร.เกษม จันทร์แก้ว
นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“สิ่งแวดล้อมทุกวันนี้
มีแต่จะเสื่อมลง ฟังระลึกไว้
เสมอว่า ไม่มีเทคโนโลยีใดในโลก
ที่จะทำให้สิ่งแวดล้อมดีได้
เสมือนของเดิม...”

“การจัดการสิ่งแวดล้อม ตั้งอยู่บนรากฐานของ
การวางรูปแบบการดำเนินงาน ในการนำทรัพยากรและ
สิ่งแวดล้อมมาเอื้อประโยชน์ต่อมนุษย์แบบยั่งยืนตลอดไป”
กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า การจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นรูปแบบ
การจัดรูปแบบกิจกรรมสิ่งแวดล้อม (Environmental
Activities Management) ให้สอดคล้องกับสถานภาพ
สิ่งแวดล้อมแต่ละสิ่งแวดล้อม และทั้งระบบสิ่งแวดล้อม
(ระบบนิเวศ) สิ่งแวดล้อมใดที่มีสถานภาพที่สมบูรณ์ต้อง
ระมัดระวังการปล่อยใช้และสิ่งปนเปื้อนที่จะไปทำลาย
หรือรบกวนสิ่งแวดล้อมนั้นทั้งทางตรงและทางอ้อม
ในขณะที่สิ่งแวดล้อมใดเสื่อมโทรมลง จะต้องหาทางฟื้นฟู
และค้นหาหนทางเก็บรักษา/ สงวนไว้จนกว่าจะฟื้นคืน
สภาพก่อน แล้วจึงนำมาเอื้อประโยชน์ต่อมนุษย์ต่อไป
ในทำนองเดียวกัน ถ้าสิ่งแวดล้อมใดให้ผลิตผลไม่มากพอ
และไม่ต่อเนื่อง ต้องหาทางเก็บกักไว้ เพื่อจะได้มีใช้เมื่อ
ต้องการหรือมีตำหนิ มีแผลหรือบางจุด บางที่ถูกทำลาย
จนเปลี่ยนแปลงสภาพไป ถ้าสามารถซ่อมแซม/รักษาได้ ต้อง
ดำเนินการอย่างถูกต้องหรือมีการบูรณการทำลาย มีการลักลอบ
เอาไปเป็นทรัพย์สินส่วนตัว ต้องหาทางป้องกัน ยิ่งสิ่งแวดล้อม
ใดที่มีแนวโน้มถูกเปลี่ยนแปลงสภาพ โดยการลักลอบ ต้องหา
ทางป้องกันอีกเช่นกัน บางสิ่ง(แวดล้อม) ที่จำเป็นต้องเก็บ
 สงวน ก็ต้องเก็บ สงวน ทั้งแต่ละชนิดหรือทั้งพื้นที่ ก็ต้อง
ทำการกำหนดชนิดหรือแบ่งเขตเหล่านี้ เป็นต้น ที่กล่าวมาแล้ว
จะเห็นได้ว่า การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นการจัดรูปแบบ
การดำเนินการให้สิ่งแวดล้อมนั้นสามารถเอื้อประโยชน์
ต่อมนุษย์อย่างต่อเนื่องต่อไป

ในการจัดการสิ่งแวดล้อมนั้น คงเป็นการยากที่จะ
จัดการเฉพาะสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยลำพัง เพราะสิ่งแวดล้อม

มีความสัมพันธ์ที่ต้องการเขา ต้องการเรา ทุกชนิด ดังนั้นการเปลี่ยนรูปแบบของสิ่งแวดล้อมหนึ่ง
ย่อมส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหนึ่งไม่มากนักน้อย อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ระบบที่กล่าวนี้ก็คือ
บริเวณที่กำหนดขึ้นมีขอบเขต ทั้งที่สามารถเห็นได้และไม่สามารถเห็นได้ โดยทั่วไปเรียกว่า
ระบบนิเวศน์และ/หรือระบบสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามระบบสิ่งแวดล้อมต้องเป็นการรวมกลุ่มของ
สรรพสิ่ง/สิ่งแวดล้อม แล้วแสดงพฤติกรรมร่วมกันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ตัวอย่างเช่น ระบบ
สิ่งแวดล้อมมหาวิทยาลัยเป็นระบบที่มีหน้าที่ผลิตบุคลากรทางวิชาการและงานวิชาการ ฯลฯ
ซึ่งในการทำหน้าที่ของระบบที่แสดงออกทางพฤติกรรมเฉพาะนี้ จะต้องจัดรูปแบบของทุก ๆ สิ่ง
ที่เป็นองค์ประกอบภายในระบบให้มีชนิด ปริมาณ สัดส่วน และการกระจายเป็นธรรมชาติของ
ระบบนั้น ๆ เพื่อการทำงาน/การมีกลไกการทำงานของคนเองเป็นปกติ เมื่อรวมกันเป็นกลุ่ม
หรือระบบแล้ว จะต้องมีกลไกการทำงานเป็นปกติด้วย

การสร้างกลไกทางสิ่งแวดล้อม

กลไก หมายถึง ตัวจักรที่ทำให้เกิดผลของกระบวนการที่เข้าสู่ระบบกลไกนั้น ๆ ดังนั้น
กลไกสิ่งแวดล้อม จึงเปรียบเสมือนตัวจักรทางสิ่งแวดล้อมที่สามารถเอื้อให้มีการแปรสิ่งนำเข้า
(Input) สู่อุปกรณ์แปรสภาพเป็นสิ่งนำออก (Output) ตามที่ต้องการ กล่าวได้ว่า กลไกเปรียบเสมือน
โครงสร้างของระบบที่ทำหน้าที่ควบคุมหรือระบบทำงานเป็นไปตามหน้าที่ของระบบนั้น ๆ อย่างไม่ให้
ตัวกลไกเกิดความพร้อมเสมอทุกภาค สิ่งนำเข้าสู่ระบบที่แล้ว จะทำงานได้ทันที

พิจารณาผลผลิตของจังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ การเกษตร อุตสาหกรรมเหมืองแร่และ
ย่อยหิน การท่องเที่ยว การค้าส่ง-การค้าปลีก ทั้งสี่รายการนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่เป็นมุมมองที่ถูก
นำมาใช้เพื่อการค้นคว้าความคิดในการเรียบเรียงเอกสารฉบับนี้ทุกรายการจะเห็นได้ว่า จำเป็นต้องมี
กลไกสิ่งแวดล้อมรองรับ เพื่อให้กระบวนการสร้างผลผลิตทางการเกษตร (นาข้าว พืช ไร่ ถั่วฝักยาว
 ฯลฯ) อุตสาหกรรมเหมืองแร่และย่อยหิน (รวมการสูบน้ำมันดิบ) การท่องเที่ยวและการค้าส่ง-
การค้าปลีก เพื่อสิ่งเหล่านี้เข้าสู่ระบบแล้วจะทำให้ได้ผลผลิตตามที่ต้องการ

สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาซึ่งมีอยู่แห่งเดียวของจังหวัดกำแพงเพชร คือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ซึ่งมีบุคลากรในทุก ๆ ด้าน นำที่จะได้แสดงบทบาทในการสร้าง
แผนพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มข้น (ทุก ๆ ตารางกิโลเมตร)
ให้อื้อประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐและเอกชน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมควบคู่กับการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้อยู่ยืนยงตลอดไป เป็นที่หวัง
ได้ว่ามหาวิทยาลัยแห่งนี้จะเป็นหน่วยงานริเริ่มในการสร้างแผนการพัฒนาแบบยั่งยืนได้ ตาม
วิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยที่ว่า “มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรเป็นชุมชนวิชาการ ที่จัดการศึกษา
ในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อปวงชน เป็นศูนย์กลางในการวิจัยและให้บริการทางวิชาการ
แก่ท้องถิ่นและภูมิภาค” ในทำนองเดียวกันทางด้านปฏิบัติก็ยังคงสามารถเป็นหน่วยงานหลักได้
เช่นกัน สำหรับสถาบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและโรงเรียนนำจะเป็นหน่วยงานสนับสนุน
ได้อย่างดีเช่นกัน

